

A BA-záróvizsga nyelvtudományi tételsora

Alapképzési tételek (9 tétel)

HANGTAN

(A1) A hangtan területei és alapfogalmai. A magyar mássalhangzók viselkedése

Forró Orsolya: A magyar hangtan alapjai (Egyetemi jegyzet). Akadémiai Kiadó, 2018. 1. és 7. fejezet. Elérhető edu-ID-vel: https://mersz.hu/dokumentum/m373amha_1/

ALAKTAN

(A2) A nyelvtipológia: ezen belül a magyar nyelv sajátos morfológiai alkata

A nyelvtipológiáról: elég egy olvasmányt választani

Crystal, David: Nyelvtipológia és univerzálék. In: Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. Osiris, Budapest, 2003

Cser András: 8.1. A nyelvek tipológiai felosztása. In: Cser András: Morfológia. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2018

Havas Ferenc: A klasszikus nyelvtipológia története. In: Havas Ferenc (szerk.): A nyelvtipológia klasszikusai. Szemelvények a XVIII. század közepétől a XX. század elejéig – Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 215. Tinta Kiadó, Budapest, 2020

Havas Ferenc: A nyelvek típusai között a magyar nyelv. In: Sipos Lajos (főszerk.): A magyar nyelv és irodalom enciklopédiája. Magyar Könyvklub, Budapest, 2002. 23–26.

A magyar nyelv morfológiai jellegzetességeiről: elég egy forrást választani

É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: Új magyar nyelvtan. Osiris, Budapest, 1998

Kiefer Ferenc (szerk.): Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000

MONDATTAN

(A3) A magyar mondszerkezet leírása (transzformációs generatív keretben)

Alberti Gábor: Generatív grammatikai gyakorlókönyv III. HEFOP konzorcium, 2006

Alberti Gábor – Medve Anna: Generatív grammatikai gyakorlókönyv. Janus/Books (Gondolat), Budapest, 2002/2005

Farkas Judit: Mondattan: a fő kérdések dinamikusan: Digitális jegyzet a Mondattan és univerzális grammatikaelmélet kurzushoz. PTE BTK Nyelvtudományi Tanszék, Pécs, 2025

Farkas Judit: Generatív mondatelemzés a magyartanítás szolgálatában: Digitális jegyzet a Mondattan és univerzális grammatikaelmélet kurzushoz elsősorban külföldi hallgatók számára. PTE BTK Nyelvtudományi Tanszék, Pécs, 2025

Kiefer Ferenc (szerk.): Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992

SZÖVEGTAN

(A4) A szövegek nyelvészeti vizsgálatának aspektusai

Szikszainé Nagy Irma: Leíró magyar szövegtan. Budapest, Osiris, 1999. 135–355.

JELENTÉSTAN

(A5) Hangalak és jelentés kapcsolata. A strukturális szemantika jelentésfelfogása, jelentésviszonyok. Többjelentésűség

Kálmán László & Trón Viktor: Bevezetés a nyelvtudományba. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2007. 4.3. fejezet (49–51). <https://dtk.tankonyvtar.hu/handle/123456789/8858>

Kiefer Ferenc: Jelentéstudomány. Corvina Kiadó, Budapest, 2007. 1.4. fejezet (18–24) <https://adoc.pub/jelenteselmélet-kiefer-ferenc.html>

SZOCIOLINGVISZTIKA

(A6) A szociolingvisztika fogalma, kialakulásának okai, magyarországi indulása, területei, a szerkezeti elméleti nyelvészet és a szociokulturális nyelvészet különbségei, módszertana (+ egy szabadon választott téma rövid bemutatása)

Sándor Klára (2001): Szociolingvisztikai alapismeretek. In: Sándor Klára (szerk.): Nyelv, nyelvi jogok, oktatás. Szeged, 7–48. = In: Galgóczi László (szerk.): Nyelvtan, nyelvhasználat, kommunikáció. JGYF Kiadó. Szeged. 1999. 133–171.

Kiss Jenő (2002): Társadalom és nyelvhasználat. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 2002. 30–73.

Ladányi Mária – Hrenek Éva (szerk.) (2019): Alkalmazott nyelvészeti kiegészítő. ELTE, Budapest, 2019. https://www.eltereadar.hu/media/2023/02/HRENEK_Szakszotar_web.pdf
az előadás anyagai (ppt, kiegészítő)

PSZICHOLOGIA

(A7) A nyelvhasználat elméletei, szakaszai

Gósy Mária: Pszicholingvisztika. Osiris, Budapest, 2005. 6. fejezet (Az anyanyelv elsajátítása, 241–306). eduID-vel: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/gosy-maria-pszicholingvisztika-osiris-tankonyvek-2005>

Cole, Michael & Cole, Sheila R.: Fejlődéslélektan. Osiris, Budapest, 2006. 8. fejezet (Nyelvhasználat, 300–339). eduID-vel: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/cole-michael-cole-sheila-r-fejlodeslelektan-osiris-tankonyvek-2003>

FINNUGRISZTIKA

(A8) Egy szabadon választott – az uráli/finnugor nyelvcsaládba tartozó nép hagyományos anyagi és szellemi kultúrájának és mai életének bemutatása

Csepregi Márta (szerk.): Finnugor kalauz. Panoráma, 1998

Hajdú Péter – Domokos Péter: Urali nyelvrokonaink. Budapest, 1978

Hoppál Mihály (szerk.): A tejút fiai. Európa, 1980

Zsirai Miklós: Finnugor rokonságunk. reprint. Trezor, 1994

NYELVTÖRTÉNET

(A9) A magyar nyelv finnugorsága (Bizonyítsa be példák segítségével, hogy a magyar nyelv az uráli/finnugor nyelvcsaládba tartozik)

Nádasdy Ádám előadása: Nádasdy Ádám: A magyar nyelv finnugorsága.

<https://www.youtube.com/watch?v=jlvKXiUIQkY>

Csepregi Márta: Kérdések a nyelvrokonságról. In: Csepregi Márta (szerk.): Finnugor kalauz. Medicina könyvkiadó Zrt., 2001. 9–16.

Csúcs Sándor: Miért finnugor nyelv a magyar? Budapest: Reguly Társaság – Tinta Könyvkiadó, 2019

Bereczki Gábor: A magyar nyelv finnugor alapjai. Tankönyvkiadó, 1984

Szakirányi tételek

HUNGAROLÓGIA specializáció (3 tétel)

(H1) A magyar mint idegen nyelv fogalmi tartalma

LEGFŐBB: Nádor Orsolya (2018): Tanított (anya)nyelvünk. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2018. I. FEJEZET alfejezetei: A MAGYAR NYELV OKTATÁSTIPOLÓGIAI TÉRKÉPE
https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_tanított_anyanyelvunk.pdf

Giay Béla – Nádor Orsolya (szerk.) (1998): A magyar mint idegen nyelv/hungarológia. Tankönyv és szöveggyűjtemény. Janus/Osiris, Pécs/Budapest. I. FEJEZETBŐL Giay Béla tanulmánya: A magyar mint idegen nyelv fogalma.
<https://vmek.oszk.hu/01700/01702/01702.pdf>

Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.) (2006): Magyar nyelvmester (Magyar mint idegen nyelvi és hungarológiai alapismeretek). Tinta, Budapest. NYELVPEDAGÓGIAI MEGKÖZELÍTÉS C. RÉSZ 2 tanulmánya.
<https://www.szaktars.hu/tinta/view/hegedus-rita-nador-orsolya-szerk-magyar-nyelvmester-a-magyar-mint-idegen-nyelv-hungarologiai-alapismeretek-2006/?pg=0&layout=s> (belépés EduID-val)

(H2) A hungarológia fogalmának korszerű értelmezése

Körkérdés. Hungarológiai Évkönyv 2019/1.

http://epa.oszk.hu/02200/02287/00020/pdf/EPA02287_hungarologiai_evkonyv_2019_01_006-014.pdf

Nádor Orsolya (2018): Tanított (anya)nyelvünk. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2018. 4. FEJEZET alfejezetei: HUNGAROLÓGIA
https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_tanított_anyanyelvunk.pdf

Szűcs Tibor: Hungarológia. In: Révai Új Lexikona. Babits K. Kft., Szekszárd, 2002. X: 257–261.

ESETLEG: Giay Béla – Nádor Orsolya (szerk.) (1998): A magyar mint idegen nyelv/hungarológia. Tankönyv és szöveggyűjtemény. Janus/Osiris, Pécs/Budapest. I. FEJEZET. <https://vmek.oszk.hu/01700/01702/01702.pdf>

(H3) Egy választott terület a magyar mint idegen nyelv funkcionális és kontrasztív leírásából (minimum két szakirodalom alapján)

Hegedűs Rita (2006): A magyar nyelv funkcionális megközelítésből. In: Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): Magyar nyelvmester. Tinta, Budapest. 112–124.
<https://www.szaktars.hu/tinta/view/hegedus-rita-nador-orsolya-szerk-magyar-nyelvmester-a-magyar-mint-idegen-nyelv-hungarologiai-alapismeretek-2006/?pg=0&layout=s> (belépés EduID-val)

- Szűcs Tibor (2006): A kontrasztív nyelvészet szerepe a magyar mint idegen nyelv tanításában. In: Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): Magyar nyelvmester. Tinta Könyvkiadó, Budapest. 97–111. <https://www.szaktars.hu/tinta/view/hegedus-rita-nador-orsolya-szerk-magyar-nyelvmester-a-magyar-mint-idegen-nyelv-hungarologiai-alapismeretek-2006/?pg=0&layout=s> (belépés EduID-val)
- Szili Katalin (2006): Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához. Enciklopédia Kiadó, Budapest.
- Hegedűs Rita (2019): Élő magyar grammatika – A nyelvhasználat rendszerének rövid áttekintése. KRE – L'Harmattan, Budapest. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/hegedus_rita_web_2019.pdf
- Hegedűs Rita (2004): Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések. Tinta, Budapest.
- Nádor Orsolya (2018): Tanított (anya)nyelvünk. KRE – L'Harmattan, Budapest, 2018. 3. FEJEZET: A MAGYARNYELV-OKTATÁS FŐBB MÓDSZEREI. https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/nador_orsolya_tanított_anyanyelvunk.pdf

NYELV ÉS KULTÚRA specializáció (3 tétel)

(NYK1) Az alkalmazott nyelvészet valamely szakterületének bemutatása

- Körkérdés 2001. Az alkalmazott nyelvészet fogalma, területei. Alkalmazott Nyelvtudomány. 1/1: 5–17.
- A folyton megújuló nyelvészet. Szépe György nyelvészeti írásaiból tanárok és diákok részére. TINTA Könyvkiadó. Budapest. 2011. (valamely szakterület bemutatása: Az idegennyelv-oktatás; Az anyanyelvi nevelés és oktatás korszerűsítése; Nyelvoktatás és nyelvi tervezés; A matematikai nyelvészet alkalmazása a különböző tudományágakban – releváns fejezetek)
- Gecső Tamás – Kiss Zoltán – Tóth Szergej (szerk.) (2010): TI és MI. Alkalmazott nyelvészet és interdiszciplinaritás. Tinta, Budapest.
- Kárpáti Eszter (szerk.) (2003): Szöveggyűjtemény az alkalmazott nyelvészet tanulmányozásához. Aula, Budapest.
- Kiefer Ferenc (1991): Mivel foglalkoznak az alkalmazott nyelvészek? In: Székely Gábor (szerk.): I. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia. BGYTF, Nyíregyháza.
- Papp Ferenc (1986): Alkalmazott nyelvtudomány. Akadémiai székfoglaló. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Szépe György (1996): Alkalmazott nyelvészet a többnyelvű világban. NyelvInfo 2/3: 3–7.
- Szerdahelyi István (1989): Alkalmazott nyelvészeti alapfogalmak. ELTE-BTK Tankönyvkiadó. Budapest.

Ha angol is lehet, még ezeket:

- Dörnyei, Zoltán (2007): Research Methods in Applied Linguistics. Quantitative, Qualitative, and Mixed Methodologies. Oxford: OUP
- Schmitt, Norbert (2002): An Introduction to Applied Linguistics. London, Arnold Publishers

(NYK2) Egy leíró vagy elméleti nyelvészeti probléma, fogalomkör bemutatása

Javasoljuk a diákoknak, hogy a tétel konkretizálását egyeztessék az egyik elméleti nyelvészeti tárgyat oktató tanárukkal, és a választott témához kérjenek szakirodalmat!

Néhány javaslat választható témára (csak egyet kell választani!):

1. A fonéma és a morféma fogalom absztraktságának módja és tudománytörténete

2. A névelők és egyéb determinánsok és a főnevek referencialitása, specifikussága és határozottsága
3. A diskurzusjelölők funkciói a magyarban
4. A Chomsky-féle nyelvhierarchia és a nyelvtanok

Szakirodalomként biztos forrást nyújtanak a Kiefer Ferenc által szerkesztett *Strukturális magyar nyelvtan* könyvsorozat kötetei vagy az É. Kiss–Kiefer–Siptár-féle *Új magyar nyelvtan* különböző kiadásai.

(NYK3) A finn nyelv jellemzése, a magyar nyelvvel való összehasonlítása, kitérve a nyelvek rokonságára is

Bereczki Gábor: A magyar nyelv finnugor alapjai. Universitas Könyvkiadó, Budapest, 2003

Csepregi Márta: A finn mint rokonnyelv. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986

Csepregi Márta: Kérdések a nyelvrokonságról. In: Csepregi Márta (szerk.): Finnugor kalauz. Medicina könyvkiadó Zrt., 2001. 9–16.

Karanko, Outi – Keresztes László – Kniivilä, Irmeli: Finn nyelvkönyv kezdőknek és középfeladóknek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1985

Lepäsmä, Anna-Liisa – Silfverberg, Leena: Suomen kielen alkeisoppikirja. Oy Finn Lectura Ab., Helsinki (8. javított kiadás), 2001

Hakulinen, Lauri: A finn nyelv jellemző vonásai. In: Gulya János (szerk.): A vízimadarak népe, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1975, 143–161.